

ÍH 2010. 57.

RENDBÍRSÁG KISZABÁSA

A meghatalmazás után két héttel a tárgyaláson felkészületlen védő ügy tekintendő, hogy „olyan állapotban jelenik meg, hogy eljárási kötelezettségeit nem képes teljesíteni”, ezért rendbírsággal sújtható [Be. 69. § (2) bek., 161. § (1) bek.].

Az ügyben első fokon eljáró B. Megyei Bíróság IV. r., VI. r., VII. r., VIII. r. és IX. r. vádlottak meghatalmazott védőjének, dr. Sz. I. ügyvédnek az igazolási kérelmét elutasította és a védőt 200 000 forint rendbírsággal sújtotta. Rendelkezett arról, hogy a rendbírságot meg nem fizetés esetén 5000 forintonként egy-egy napi elzárásra változtatja át. A rendbírság kiszabása ellen a végzés kihirdetésekor azonnal bejelenthető fellebbezési jogot biztosított azzal, hogy annak a megfizetésre halasztó hatálya van.

A megyei bíróság a védőt azért sújtotta rendbírsággal, mert a 2010. január 26. napján tartott tárgyaláson bejelentette, hogy nem tudott felkészülni, ezért a tárgyalás elhalasztását kérte, ezzel a védői kötelezettségét megszegte. A védő indokait, mely szerint az előző meghatalmazott védőtől a nyomozati iratok másolatát csak a tárgyalás előtti napon kapta meg, azokat a terjedelmük miatt elolvasni nem tudta, igazolási kérelemnek tekintette és elutasította.

A végzés ellen a védő jelentett be fellebbezést a rendbírság kiszabása miatt, annak mellőzése végett.

Fellebbezését azzal indokolta, hogy felkészületlenségét a megyei bíróság tévesen tekintette rendbírság kiszabására alapot adó eljárási kötelezettség megszegésének. Álláspontja szerint ugyanis az ügyvédi törvényben körülírt megbízási jogviszonyra tekintettel csak a megbízó kifogásolhatja azt, ha a védelem teljesítménye alatta marad az általa elvártak. Részéről mulasztás nem történt, mert csak 2010. január 22. napján – ami pénteki nap – kapta meg a megyei bíróság tájékoztatását arról, hogy a nyomozati iratokról kért másolatot csak illeték fejében bocsátja a rendelkezésére, mivel az előző védő már illetékmentesen megkapta. Ezt követően csak 2010. január 25. napján vette át az előző védőtől az iratokat személyesen és az 1000 oldalból a tárgyalásra a rövid idő miatt felkészülni nem tudott. A bíróságon történő irattanulmányozás lehetőségével korábban azért nem élt, mert más ügyekben tárgyalásai és egyéb elfoglaltságai voltak. Kitért arra, hogy a Be. 282. §-a és 283. §-a alapján a bíróságnak lehetősége lett volna a bejelentését a tárgyalás megkezdése eljárásjogilag megengedett akadályának tekinteni, de a tárgyalás elhalasztására vonatkozó kérelmét el is utasíthatta volna. Mindezek helyett csak egy napra halasztották el a tárgyalást, vagyis kérelme semmiképpen nem hiúsította meg a bírósági eljárás tervezett, ésszerű határidejét. Kifogásolta a rendbírság összegének meghatározásánál azt az indokolást, hogy korábban más ügyben is rendbírsággal sújtották.

A fellebbviteli főügyészség a megyei bíróság végzésének megváltoztatását és a pénzbírságra vonatkozó rendelkezés mellőzését indítványozta, álláspontja szerint a rendbírság alkalmazására megfelelő jogalap nem található.

Az ítéletábra a fellebbezést alaptalannak ítélte, az ügyészi álláspontot nem osztotta.

Az ügyben 12 vádlott ellen folyik büntetőeljárás. A megyei bíróság 7 napra – 2010. január 26., 28., február 2., 4., március 2., 4., és 5. napjaira – tűzött ki folyamatos tárgyalást. Dr. Sz. I. ügyvéd 2010. január 11. napján 5 vádlott védelmére kapott meghatalmazást és már 2010. január 13. napján tudomást szerzett arról, hogy a korábbi védő a meghatalmazását felmondta, így az 5 vádlottnak ő az egyedüli meghatalmazott védője. Ugyanakkor ezen a napon megkapta a vádiratot és a tárgyalási napokra az idézést is. Ennek ellenére a bíróságtól csak 2010. január 21. napján kért az iratokról másolatot. Az ítéletábra álláspontja szerint annak nincs jelentősége, hogy hogyan akarta, illetve tudta a nyomozati iratokról a másolatot beszerezni és annak sem, hogy az eltelt idő alatt milyen más elfoglaltsága volt, amiért az iratot a bíróságon nem tudta tanulmányozni. Amikor ugyanis a vádlottak védelmét elvállalta és meghatalmazást kapott, fel kellett volna mérnie, hogy milyen ügyről van szó és, hogy a tárgyalásra az adott körülmények mellett fel tud-e készülni. Nincs jelentősége annak sem, hogy az iratokról nem kaphatott illetékmentesen másolatot, hiszen a védői jogok gyakorlásának és kötelezettségek teljesítésének ez nem feltétele, annak pedig kizáró oka nem volt, hogy az iratokat illeték lerovása ellenében megkapja. A bíróság az iratokkal kapcsolatban részére minden tájékoztatást megadott, a megismerésükkel, a tárgyalásra felkészüléssel kapcsolatos jogainak gyakorlásában semmilyen formában nem korlátozta. Így kizárólag az ő önhibájából eredő mulasztásának tudható be, hogy a meghatalmazástól, vagyis 2010. január 11. napjától 2010. január 26. napjáig rendelkezésére álló két hét alatt a tárgyalásra nem készült fel.

Az Alkotmány 57. § (3) bekezdése rendelkezik arról, hogy a büntetőeljárás alá vont személyeket az eljárás minden szakaszában megilleti a védelem joga. Az erre vonatkozó jogirodalom és joggyakorlat alapján megállapítható, hogy e jog kiterjed a védő lelkiismeretes és hatékony tevékenységére is. Ennek felel meg a 11/2007. (III. 7.) AB határozatban, illetve az ebben felhozott további határozatokban annak kifejtése, hogy az Alkotmány rendelkezéseinek csak a működésében eredményes védelemhez való jog felel meg.

A büntetőeljárás törvény a védelemhez való jog érvényesülését akként biztosítja, hogy egyrészt az eljárás alá vont személynek, másrészt a védőnek jogokat biztosít és a védőnek kötelezettségeket ír elő. A védő eljárásjogi kötelezettségeit alapvetően a terhelt érdekeinek szolgálata tölti ki tartalommal. Ha ezek teljesítését elmulasztja, a terhelt hátrányt szenved. Ezért nem késedelmeskedhet a kötelezettségei teljesítése során, amit a Be. 50. § (1) bekezdés b) pontja ír elő: köteles a terhelt érdekében minden törvényes védekezési eszközt és módot kellő időben felhasználni. Nyilvánvaló, hogy ha a védő az iratokat az első tárgyaláson még nem ismeri, ezt a kötelezettségét szegi meg.

A Be. 161. § (1) bekezdése szerint az e törvényben meghatározott esetekben a rend fenntartása érdekében, valamint az eljárási kötelezettségek megszegése miatt rendbírság szabható ki. A törvényben meghatá-

rozott ilyen eset a Be. 69. § (2) bekezdése alapján az is, ha a védő önhibájából olyan állapotban jelenik meg, hogy az eljárási kötelezettségeit nem képes teljesíteni. A törvény ezen magatartásokat is az idézéssel szembeni mulasztásnak tekinti, feltéve, hogy ez az állapot önhibából ered. Azt nem határozza meg ugyan, hogy ezt az állapotot milyen ok idézheti elő, de az ítéletábla álláspontja szerint az ezzel kapcsolatos hazai gyakorlatra (ÍH 2008. 133.) és a nemzetközi gyakorlatra is figyelemmel, ha a védő a tárgyaláson felkészületlenül jelenik meg, az eljárási kötelezettségeit nem képes teljesíteni. Az Emberi Jogok Európai Egyezménye 6. Cikk 1. pontja ugyanis előírja a tisztességes tárgyaláshoz való jogot és a védő indokolatlan passzivitása, a tárgyaláson felkészületlenül való megjelenése okot adhat az Egyezmény e cikke megsértésének megállapítására. [(DAUD Portugália elleni ügye 1998) (BH 1999/2., 154. oldal)].

Mindezekre tekintettel helyesen járt el a megyei bíróság, amikor dr. Sz. I. meghatalmazott védő magatartását olyanak tekintette, hogy eljárási kötelezettségeit nem volt képes teljesíteni és vele szemben ezért rendbírságot szabott ki.

A rendbírság összegének meghatározásánál azt kellett figyelembe venni, hogy a védő mulasztása 12 vádlott ellen folyamatban lévő büntetőügyben történt, a védőnek 5 vádlott védelmét kellett volna a tárgyaláson eredményesen ellátni, melyen a vádlottak és a többi védő bejelentette, hogy a másnapra elhalasztott tárgyaláson csak nagy nehézségek árán tud

megjeleni. Ugyanakkor, mivel lehetőség volt a tárgyalás közvetkező napra történő elhalasztására, végül az időszűrés követelménye nem sérült.

A fentieken túlmenően kétségtelenül jelentősége van a cselekmény ismétlődésének is, viszont csak akkor, ha ugyanabban az ügyben történik. Ezért az ítéletábla annak figyelembevételét, hogy dr. Sz. I. ügyvéd – más ügyben ugyan, de – nem először követett el súlyos mulasztást, mellőzte.

A fenti körülményekre figyelemmel az ítéletábla úgy látta, hogy az elsőfokú bíróság által kiszabott rendbírság túl súlyos, ezért annak összegét 120 000 forintra mérsékelte.

A megyei bíróság szükségtelenül rendelkezett a védő igazolási kérelmének elutasításáról, hiszen a védő a tárgyaláson megjelent és a Be. 65. § (1) bekezdése értelmében igazolásnak akkor van helye, ha többek között a védő határidőt, vagy határnapot önhibáján kívül mulaszt. Célja kizárólag az, hogy egyes törvényi határidők vétnel elmulasztása esetén a joghátrány elhárítható legyen. A védő által megjelölt mulasztási ok semmiképpen nem tekinthető igazolási kérelemnek, ezért az ítéletábla a megyei bíróság végzésének erre vonatkozó rendelkezését mellőzte.

A kifejtettre tekintettel az ítéletábla a megyei bíróság végzését a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, egyebekben – mivel a további rendelkezései törvényesek – a Be. 371. § (1) bekezdése alapján helybenhagyta.

(Szegedi Ítéletábla Bkf. I. 89/2010.)

ÍH 2010. 58.

ZÁR ALÁ VÉTEL – NEM SZEMÉLYI SZABADSÁGOT ELVONÓ KÉNYSZERINTÉZKEDÉS

A zár alá vétel nem személyi szabadságot elvonó vagy korlátozó kényszerintézkedés, hanem olyan kényszerintézkedés, amely a vagyoni jogokra vonatkozik. Ezért a zár alá vétel megszüntetésére irányuló indítványról a tanács elnöke törvényesen dönthet [Be. 273. § (3) bekezdés, 274. § (1) bekezdés, Be. 275. §-a, 373. § (1) bekezdés II/a. pontja].

A F. Bíróság 2010. január hó 11. napján kelt végzésével T. A. S. és társai ellen adócsalás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban lévő büntetőügyben a G. F. Zrt. egyéb érdekelt képviseletében dr. B. Cs. E. elnök-vezérigazgató és Cs. I. gazdasági igazgató által előterjesztett, az I. Kft. C. Bank Zrt.-nél vezetett számlájára vonatkozó zár alá vétel feloldása iránti indítványt elutasította.

A végzés ellen a törvényes határidőn belül a G.F. Zrt fellebbezést nyújtott be.

A F. F. Főügyészség átiratában azt az észrevételt tette, hogy az F. Bíróság végzését a tanács elnöke hozta meg, holott a zár alá vétel kérdéskörében való tanácselnöki döntési jogkör nem alkalmazható a Be. 273–274. §-ai és a Be. 275. §-a szerint. Ezért a végzés Be. 373. § (1) bekezdés II/a. pontján alapuló hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság új eljárás lefolytatására utasítását indítványozta.

Az ügyészi indítvány és a bejelentett fellebbezés sem alapos.

Miként arra helyesen hivatkozott átiratában a főügyészség, a Be. 273–274. §-a határozza meg a bíróság és az eljáró tanács elnökének jogkörét.

A Be. 274. § (1) bekezdése szerint a tanács elnöke határoz azokban a kérdésekben, amelyek nem tartoznak a Be. 273. § (3) bekezdése alapján a bíróság tanácsának jogkörébe.

A Be. 273. § (3) bekezdése értelmében a bíróság tanácsa határoz az eljárás megszüntetéséről, valamint a személyi szabadság elvonásával vagy korlátozásával járó kényszerintézkedés fenntartásáról, elrendeléséről vagy megszüntetéséről.

A személyi szabadságot elvonó vagy korlátozó kényszerintézkedés körébe tartozik az előzetes letartóztatás, a házi őrizet, a laklihelyelhagyási tilalom, az ideiglenes kényszergyógykezelés és az úti okmány visszatartása.

A zár alá vétel is kényszerintézkedés, de a vagyoni jogokra vonatkozik és nem a Be. 273. § (3) bekezdésében meghatározott személyi szabadságot elvonó vagy korlátozó kényszerintézkedés, ebből következően a zár alá vétel megszüntetésére irányuló indítványról a tanács elnöke törvényesen dönthet. Így a Be. 373. § (1) bekezdés II/a. pontjában meghatározott hatályon kívül helyezési ok nem állapítható meg.

Ezért a másodfokú bíróság a F. Főügyészség indítványának nem adott helyt, hanem érdemben határozott a zár alá vétel feloldását elutasító határozatban foglaltakról.

(Fővárosi Ítéletábla 5. Bkf. 10.138/2010/4.)